

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ
УКРАЇНИ**
Мін'юст

**Антимонопольний комітет
України**

вул. Архітектора Городецького, 13, м. Київ, 01001
тел.: (044) 364-23-93, факс: (044) 271-17-83
E-mail: callcentre@minjust.gov.ua,
themis@minjust.gov.ua,
Web: <http://www.minjust.gov.ua>,
код згідно з ЄДРПОУ 00015622

Міністерство юстиції України у зв'язку з листом Антимонопольного комітету України від 25 липня 2024 року № 300-07/01-219-НПА опрацювало проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо діяльності Антимонопольного комітету України» (далі – проект Закону) та в межах компетенції повідомляє таке.

1. Проектом Закону передбачається внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП), Господарського кодексу України, Господарського процесуального кодексу України (далі – ГПК України) та низки інших законів України.

У зв'язку з цим варто зазначити, що відповідно до частини четвертої статті 2 КУпАП зміни до законодавства України про адміністративні правопорушення можуть вноситися виключно законами про внесення змін до КУпАП та інших законів України, що встановлюють адміністративну відповідальність, та/або до законодавства України про кримінальну відповідальність, та/або до кримінального процесуального законодавства України.

2. Підпунктом 1 пункту 1 розділу I проекту Закону пропонується внести зміни до статті 38 КУпАП, зокрема: у частині другій слова «третій – шостий» замінити словами «третій – восьмій»; доповнити новими частинами сьомою та восьмою.

Щодо цього зазначаємо, що проект Закону в частині внесення змін до статті 38 КУпАП не враховує структуру чинної редакції вказаної статті, яка внаслідок внесених Законом України від 09 травня 2024 року № 3696-IX «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо удосконалення відповідальності за порушення правил військового обліку та законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію» (набрав чинності 19 травня 2024 року) змін *вже містить вісім частин*.

3. Підпунктом 3 пункту 1 розділу I проекту Закону пропонується статтю 166⁴ КУпАП викласти у новій редакції, згідно з частинами другою, третьою якої *створення перешкод працівникам Антимонопольного комітету України*, його територіальних відділень у проведенні перевірок, передбачених статтею 44¹ Закону України «Про захист економічної конкуренції», огляді, *внесенні, чи накладенні арешту на майно, документи, предмети, чи інші носії*

інформації, розпечатуванні (розпломбовуванні) приміщень, систем електронних комунікацій, інших володінь чи місць зберігання інформації, особами зазначеними у частині першій цієї статті – *тягне за собою накладення штрафу в розмірі від двох тисяч до десяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян*. Дії, передбачені частинами першою та другою цієї статті, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за таке саме правопорушення – *тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі від п'яти тисяч до п'ятнадцяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян*.

Слід зазначити, що встановлення адміністративних стягнень за адміністративні правопорушення, передбачені частинами другою, третьою статті 166⁴ КУпАП у редакції проекту Закону, у вигляді штрафів розміром п'ять, десять, п'ятнадцять тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, на нашу думку, є надмірним та таким, що не враховує положення Кримінального кодексу України (далі – КК України), з огляду на таке.

Згідно зі статтею 12 КК України кримінальні правопорушення поділяються на кримінальні проступки і злочини.

Кримінальним проступком є передбачене КК України діяння (дія чи бездіяльність), за вчинення якого передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі *не більше трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян* або інше покарання, не пов'язане з позбавленням волі.

Нетяжким злочином є передбачене КК діяння (дія чи бездіяльність), за вчинення якого передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі *не більше десяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян* або позбавлення волі на строк не більше п'яти років.

Таким чином, запропонований законопроект розмір штрафу не відповідає ступеню суспільної небезпечності адміністративного правопорушення.

До того ж варто звернути увагу, що за подібні склади адміністративних правопорушень щодо створення перешкод працівникам державного органу при виконанні ними своїх службових обов'язків КУпАП передбачає стягнення у вигляді штрафів значно менших розмірів, наприклад:

перешкоджання працівникам органу державного фінансового контролю у проведенні ревізій та перевірок *тягнуть за собою накладення штрафу від восьми до п'ятнадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян*. Ті самі дії, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за одно з правопорушень, зазначених у частині першій цієї статті – *тягнуть за собою накладення штрафу від десяти до двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян* (стаття 164² КУпАП);

створення перешкод будь-якою особою для доступу уповноваженої особи Фонду гарантування вкладів фізичних осіб до банку при здійсненні тимчасової адміністрації або ліквідації, до його активів, книг, записів, документів, баз даних – *тягне за собою накладення штрафу від трьохсот до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян* (стаття 166⁷ КУпАП);

створення перешкод у діяльності уповноважених посадових осіб центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державного нагляду (контролю) у сфері пожежної та техногенної безпеки, пов'язаній з проведенням перевірок, – *тягне за собою накладення штрафу від ста*

до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Те саме діяння, вчинене повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення, – тягне за собою накладення штрафу від двохсот до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (стаття 185¹⁴ КУпАП);

невиконання законних вимог Рахункової палати, члена Рахункової палати, створення перешкод у їх роботі під час здійснення ними своїх повноважень, надання неправдивої або неповної інформації або ненадання інформації у строк, встановлений законом, – тягнуть за собою накладення штрафу на посадових осіб від двохсот до трьохсот п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (частина п'ята статті 188¹⁹ КУпАП).

Крім того, з огляду на усталену практику Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд), в силу суворості санкції справа про адміністративне правопорушення за суттю може вважатись кримінальною, а адміністративне покарання фактично носити кримінальний характер з усіма гарантіями статті 6 Конвенції (рішення Європейського суду у справі «Гурепка проти України» від 06 вересня 2005 року, заява № 61406/00).

Так, положеннями статті 6 Конвенції, яка гарантує право на справедливий суд, передбачають, що кожен, кого обвинувачено у вчиненні кримінального правопорушення, має щонайменше такі права: а) бути негайно і детально поінформованим зрозумілою для нього мовою про характер і причини обвинувачення, висунутого проти нього; б) мати достатньо часу і можливостей для підготовки свого захисту.

4. Проектом Закону пропонується статтю 254 «Складення протоколу про адміністративне правопорушення» КУпАП після частини другої доповнити новими частинами третьою та четвертою, якими передбачити, що протоколи про адміністративні правопорушення, передбачені статтями 166³, 166⁴ цього Кодексу, у разі їх оформлення, складаються протягом трьох робочих днів з дня прийняття рішення органу Антимонопольного комітету України, його територіального відділення, у двох примірниках, один із яких під розписку вручається особі, яка притягається до адміністративної відповідальності.

Якщо при складенні протоколу особа, яка притягується до адміністративної відповідальності за правопорушення, передбачені статтями 166³, 166⁴ цього Кодексу, не була присутня, до протоколу вноситься відповідний запис, який підписується уповноваженою на те посадовою особою Антимонопольного комітету України, його територіального відділення, яка склала протокол. При цьому один примірник складеного протоколу протягом трьох робочих днів надсилається особі, яка притягується до адміністративної відповідальності за повідомленою нею або наявною в Антимонопольному комітеті України, його територіальному відділенні адресою (місцезнаходженням / задекларованим / зареєстрованим місцем проживання (перебування)).

У зв'язку з викладеним варто зазначити, що зміст протоколу про адміністративне правопорушення визначено статтею 256 КУпАП, відповідно до частин першої, третьої, четвертої якої у протоколі про адміністративне правопорушення зазначаються: дата і місце його складення, посада, прізвище, ім'я, по батькові особи, яка склала протокол; відомості про особу, яка притягається до адміністративної відповідальності (у разі її виявлення); місце, час

вчинення і суть адміністративного правопорушення; нормативний акт, який передбачає відповідальність за дане правопорушення; прізвища, адреси свідків і потерпілих, прізвище викривача (за його письмовою згодою), якщо вони є; пояснення особи, яка притягається до адміністративної відповідальності; інші відомості, необхідні для вирішення справи. Якщо правопорушенням заподіяно матеріальну шкоду, про це також зазначається в протоколі. У разі відмови особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, від підписання протоколу, *в ньому робиться запис про це. Особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, має право подати пояснення і зауваження щодо змісту протоколу, які додаються до протоколу, а також викласти мотиви свого відмовлення від його підписання.* При складенні протоколу особі, яка притягається до адміністративної відповідальності, роз'яснюються його права і обов'язки, передбачені статтею 268 цього Кодексу, про що робиться відмітка у протоколі.

З огляду на викладене положення нової частини четвертої статті 254 КУпАП у редакції проекту Закону в частині внесення до протоколу запису про відсутність під час складання цього протоколу особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, мають бути відображені у статті 256 КУпАП, оскільки вона визначає зміст протоколу про адміністративне правопорушення.

Крім того, з огляду на предмет регулювання статті 257 КУпАП «Надсилання протоколу» відповідні зміни щодо способу та строку надсилання протоколу особі, яка притягається до адміністративної відповідальності, мають бути внесені до статті 257 КУпАП, а не до статті 254 «Складення протоколу про адміністративне правопорушення» КУпАП як це запропоновано проектом Закону.

Разом з тим зазначаємо, що внесення до КУпАП норм, які передбачають можливість складення протоколу про адміністративне правопорушення особи без її участі не відповідає практиці Європейського суду, який зазначає, що, надання заявнику доступу до документів у відповідний час не звільняє сторону обвинувачення від обов'язку поінформувати обвинуваченого негайно і детально щодо повного обвинувачення, висунутого проти нього. Цей обов'язок повністю лягає на плечі сторони обвинувачення, і його неможливо виконати пасивно, зробивши інформацію доступною, але не довівши її відомо захисту (рішення «Матточча проти Італії» від 25.07.2000, заява № 23969/94, п. 65).

У своїй діяльності Європейський суд неодноразово повторював, що відповідно до принципу рівності сторін, як однієї з ознак ширшої концепції справедливого судового розгляду, кожній стороні повинна бути надана розумна можливість представити свою справу за умов, які не ставлять особу в суттєво не вигідне становище по відношенню до опонента. Для забезпечення того, щоб обвинувачений отримав справедливий судовий розгляд, будь-які труднощі, викликані захистом через обмеження його прав, повинні бути достатньою мірою врівноважені процедурами, яких дотримуються судові органи (див. рішення у справі «Бобек проти Польщі» від 17.07.2007, заява № 68761/01, п. 56).

5. Проектом Закону пропонується внести зміни до ГПК України, зокрема доповнити його розділом I¹ (статті 146¹–146⁶), яким встановити порядок провадження у справах за клопотаннями Антимонопольного комітету України, його територіального відділення.

Щодо цього зазначаємо, що відповідно до статті 12 ГПК України господарське судочинство здійснюється за правилами, передбаченими цим Кодексом, у порядку *наказного провадження, позовного провадження (загального або спрощеного)*.

Розділом I ГПК України визначені загальні положення господарського судочинства, тоді як порядок розгляду справ в наказному або позовному провадженні визначений відповідно у розділах II та III ГПК України.

Враховуючи, що до статті 12 ГПК України проектом Закону зміни не передбачені, зі змісту положень законопроекту не вбачається, у межах якого провадження мають розглядатися справи за клопотаннями Антимонопольного комітету України, його територіального відділення.

Крім того, слід звернути увагу, що відповідно до положень статті 252¹ ГПК України встановлені особливості розгляду справи у порядку спрощеного позовного провадження за клопотаннями Антимонопольного комітету України, територіального відділення Антимонопольного комітету України.

У той же час проектом Закону не пропонується внести зміни до зазначеної статті 252¹ ГПК України, що може призвести до порушення принципу правової визначеності.

Отже, запропоновані проектом Закону зміни потребують узгодження з діючими нормами ГПК України, якими врегульовано питання розгляду судом справ за клопотаннями Антимонопольного комітету України або його територіального відділення.

6. У статтях 146³, 146⁵, 146⁶ ГПК України, у редакції проекту Закону, вживається термін «учасники провадження».

Разом з тим проект Закону не містить визначення учасників провадження у справах за клопотаннями Антимонопольного комітету України, його територіального відділення.

Щодо цього зазначаємо, що статтею 41 ГПК України визначено склад учасників справи. Положеннями зазначеної статті, зокрема, передбачено, що у справах позовного провадження учасниками справи є сторони та треті особи.

При розгляді вимог у наказному провадженні учасниками справи є заявник та боржник.

У справах можуть також брати участь органи та особи, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб.

Враховуючи, що проектом Закону не визначено вид провадження, в якому зазначені справи будуть розглядатися, а також коло учасників справи, законопроект в цій частині не відповідає принципу правової визначеності.

7. Положеннями пункту 3 частини другої статті 146² ГПК України, у редакції проекту Закону, пропонується передбачити, що клопотання про вжиття заходів забезпечення виконання рішень про накладення штрафу у справах про порушення законодавства про захист економічної конкуренції повинно містити відомості про особу на яку рішенням у справах про порушення законодавства про захист економічної конкуренції накладено штраф, зокрема: *повне найменування (для юридичних осіб), організаційно-правову форму*.

Щодо цього зазначаємо, що відповідно до частин першої, третьої статті 90 Цивільного кодексу України юридична особа повинна мати своє

найменування, яке містить інформацію про її організаційно-правову форму та назву.

Найменування юридичної особи вказується в її установчих документах і вноситься до єдиного державного реєстру.

Таким чином, найменування юридичної особи включає її організаційно-правову форму.

8. Положеннями частини першої статті 146^б ГПК України, у редакції проєкту Закону, пропонується передбачити, що ухвала суду про вжиття заходів забезпечення виконання рішень про накладання штрафу у справах про порушення законодавства про захист економічної конкуренції або про відмову у вжитті заходів забезпечення виконання рішень про накладання штрафу у справах про порушення законодавства про захист економічної конкуренції; про скасування заходів забезпечення виконання рішень про накладання штрафу у справах про порушення законодавства про захист економічної конкуренції або відмову у скасуванні заходів забезпечення виконання рішень про накладання штрафу у справах про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, *може бути оскаржена в апеляційному порядку*.

Зазначаємо, що статтею 255 ГПК України визначено виключний перелік ухвал суду першої інстанції, які можуть бути оскаржені в апеляційному порядку окремо від рішення суду першої інстанції.

Разом з тим внесення відповідних змін до статті 255 ГПК України проєктом Закону не передбачено.

9. У проєкті Закону вживається терміни «посадові особи органів місцевого самоврядування», «органи влади».

Щодо цього зазначаємо, що зазначені терміни не узгоджуються з термінологією Конституції України, законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про службу в органах місцевого самоврядування».

10. Стосовно вживання у проєкті Закону терміну «паспорт» (у відповідних відмінках), зазначаємо, що відповідно до пункту 1 частини першої статті 13 Закону України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус» документами, що посвідчують особу та підтверджують громадянство України, є, зокрема: паспорт громадянина України; паспорт громадянина України для виїзду за кордон; дипломатичний паспорт України; службовий паспорт України.

Відповідно до Закону України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус», постанови Кабінету Міністрів України від 25 березня 2015 року № 302 «Про затвердження зразка бланка, технічного опису та Порядку оформлення, видачі, обміну, пересилання, вилучення, повернення державі, визнання недійсним та знищення паспорта громадянина України» у разі наявності повідомлення про відмову від реєстраційного номера облікової картки платника податків проставляється слово «відмова» у паспорті громадянина України.

З огляду на зазначене у проєкті Закону слова «паспорт» у відповідних відмінках потребують заміни на слова «паспорт громадянина України».

11. З аналізу проекту Закону вбачається, що із Закону України «Про Антимонопольний комітет України» пропонується вилучити положення, пов'язані з повноваженнями Антимонопольного комітету України (далі – АМКУ) стосовно регулювання діяльності суб'єктів господарювання в частині їх узгоджених дій, а саме вилучаються норми, що:

основними завданнями АМКУ є участь у формуванні та реалізації конкурентної політики в частині контролю за узгодженими діями суб'єктів господарювання (з підпункту 2 статті 3 Закону України Про Антимонопольний комітет України»);

АМКУ має повноваження у сфері здійснення контролю за узгодженими діями (з частини другої статті 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України»);

до виключної компетенції АМКУ належить: надання дозволу або заборона узгоджених дій відповідно до частин першої та другої статті 10 Закону України «Про захист економічної конкуренції»; перегляд рішень, прийнятих АМКУ, у справах про порушення законодавства про захист економічної конкуренції та за заявами і справами про узгоджені дії (з підпунктів 1, 3 частини першої статті 13 Закону України «Про Антимонопольний комітет України»).

Тобто законопроектом АМКУ позбавляється повноважень та функцій щодо регулювання діяльності та контролю за узгодженими діями суб'єктів господарювання.

Водночас за результатами опрацювання проекту Закону можна дійти висновку, що механізм узгоджених дій суб'єктів господарювання у законодавстві залишається, про що свідчать статті 5 «Узгоджені дії», 7¹ «Узгоджені дії з неістотним впливом на конкуренцію», 10 «Дозволені узгоджені дії», 11 «Вимоги до категорій дозволених узгоджених дій» Закону України «Про захист економічної конкуренції», у редакції проекту Закону.

При цьому вказані статті 7¹, 11 наділяють АМКУ повноваженнями визначати у власних нормативно-правових актах умови за яких вплив узгоджених дій суб'єктів господарювання на конкуренцію не вважаються істотними, та визначати типові вимоги до категорій узгоджених дій суб'єктів господарювання, на які не поширюється заборона, передбачена частиною четвертою статті 6 цього Закону.

Також передбачається, що АМКУ може з власної ініціативи або у зв'язку з розглядом заяви, справи про порушення не застосовувати типові вимоги або їх окремі положення до узгоджених дій суб'єктів господарювання у разі встановлення невідповідності таких узгоджених дій вимогам частини першої статті 10 цього Закону.

Таким чином, очевидна непослідовність у запропонованих змінах щодо реалізації АМКУ функцій з формування та реалізації конкурентної політики в частині контролю за узгодженими діями суб'єктів господарювання.

12. Статті 7¹, 10, 11 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у редакції проекту Закону, не відповідають принципу юридичної визначеності.

Так, по-перше, стаття 7¹ «Узгоджені дії з неістотним впливом на конкуренцію» Закону України «Про захист економічної конкуренції» у редакції проекту Закону не несе нормативного навантаження, оскільки не має подальшого застосування у проекті Закону в цілому.

Цією статтею пропонується встановити, що положення частини четвертої статті 6 цього Закону не поширюються на узгоджені дії суб'єктів господарювання, які не мають *істотного впливу* на конкуренцію на будь-якому товарному ринку.

Положення частини першої цієї статті не поширюються на *узгоджені дії, які є антиконкурентними за своїм предметом*.

Умови, за яких вплив узгоджених дій суб'єктів господарювання на конкуренцію *не вважається істотним*, визначаються нормативно-правовим актом Антимонопольного комітету України.

Проте проектом Закону не визначено: поняття «неістотний вплив», «істотний вплив», ознаки таких впливів; перелік узгоджених дій, які є антиконкурентними за своїм предметом; мети визначення та порядку використання умов, за яких вплив узгоджених дій суб'єктів господарювання на конкуренцію не вважаються істотними, визначених АМКУ.

По-друге, положення частини третьої статті 11 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у редакції проекту Закону, пропонується передбачити, що АМКУ може встановлювати невідповідність узгоджених дій суб'єктів господарювання та, як наслідок, застосовувати типові вимоги до узгоджених дій суб'єктів господарювання у разі встановлення такої невідповідності.

Однак вказана стаття 11 та проект Закону в цілому прямо цього не передбачають та не визначають порядку застосування типових вимог, підстави їх застосування, строки та суб'єкти застосування, механізм встановлення невідповідностей узгоджених дій суб'єктів господарювання вимогам частини першої статті 10 Закону України «Про захист економічної конкуренції» тощо.

Також пропонується положення потребує уточнення в частині назви заяви, на підставі якої АМКУ може не застосовувати типові вимоги або їх окремі положення до узгоджених дій суб'єктів господарювання у разі встановлення невідповідності таких узгоджених дій вимогам частини першої статті 10 цього Закону.

Крім того, запропоновані зміни в частині слова «може» потребують уточнення, оскільки вказане слово є оціночним та містить ознаки непередбачуваності, що може мати наслідком довільну поведінку суб'єктів, на регулювання відносин яких спрямований запропонований нормативно-правовий акт, що у свою чергу на практиці може призвести до неоднозначного тлумачення і застосування.

По-третє, стаття 10 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у редакції проекту Закону, потребує доопрацювання, оскільки словесні конструкції: «забезпечують отримання споживачами справедливої частини позитивного ефекту (отриманої вигоди) від таких узгоджених дій» (пункт 2 частини першої), «не накладають на суб'єктів господарювання обмежень, які не є необхідними для досягнення цілей, зазначених у пункті 1 цієї частини» (пункт 3 частини першої) викладені у спосіб, що не забезпечує однозначного тлумачення змісту пропонованих норм, об'єктивного їх розуміння та, як наслідок, подальшого застосування їх на практиці.

13. Статтею 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у редакції проекту Закону, пропонується надати визначення, зокрема, таким термінам:

органи адміністративно-господарського управління та контролю – суб'єкти господарювання, об'єднання, інші особи в частині виконання ними функцій управління або контролю *наданих, у тому числі делегованих їм Верховною Радою України, Кабінетом Міністрів України, органами влади чи органами місцевого самоврядування;*

поведінкові засоби захисту конкуренції (поведінкові зобов'язання) – матеріально-правові заходи за допомогою яких здійснюється вплив на суб'єкта господарювання, об'єднання, органу влади, органу місцевого самоврядування, органу адміністративно-господарського управління та контролю, з метою зміни їх поведінки, яка впливає або може впливати на конкуренцію, інтереси інших суб'єктів господарювання чи споживачів на ринку товару. До поведінкових засобів захисту конкуренції, зокрема, належать зобов'язання органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю прийняти рішення, скасувати або змінити прийняте рішення чи розірвати угоду;

структурні засоби захисту конкуренції (структурні зобов'язання) – матеріально-правові заходи, *що передбачають* реорганізацію (злиття, приєднання, поділ, перетворення, виділ) відчуження частини активу (майна), корпоративних прав *у тому числі примусовий поділ тощо.*

Звертаємо увагу, що проєкт Закону має викладати не тільки наведені визначення, а також окремі статті, які з метою чіткості, ясності, та доступності для розуміння описуватимуть відносини, пов'язані з цими визначеннями. Так, наприклад, не визначені:

порядок створення та функціонування органів адміністративно-господарського управління та контролю;

вичерпний перелік поведінкових та структурних засобів захисту конкуренції; повний і точний порядок, підстав та механізмів обрання потрібного матеріально-правового засобу з відповідного переліку;

суб'єкти застосування структурних засобів захисту конкуренції; процедура, строки, документальне оформлення, суб'єкти *примусового поділу.*

Також пропоновані положення в частині слів «зокрема», «заходи, що передбачають», «у тому числі», «тощо» потребують уточнення, оскільки вказані словосполучення є оціночними та містять ознаки непередбачуваності, що може призвести до довільної поведінки суб'єктів, на регулювання відносин яких спрямований запропонований нормативно-правовий акт, що у свою чергу на практиці може призвести до неоднозначного тлумачення і застосування.

14. Положеннями абзацу першого частини першої статті 43 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у редакції проєкту Закону, пропонується передбачити, що органи Антимонопольного комітету України за власною ініціативою чи за клопотанням особи, яка бере участь у справі, мають право призначати експертизу, про що приймається розпорядження. Водночас абзацом другим частиною восьмою цієї статті передбачається, що у разі недостатньої ясності, необґрунтованості та повноти висновку експерта або виникнення сумнівів у його правильності, органом Антимонопольного комітету України може бути призначена додаткова чи повторна експертиза.

Слід зауважити, що абзац перший частини першої статті 43 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у редакції проекту Закону, не передбачає положення, що АМКУ також призначає додаткову чи повторну експертизу.

При цьому абзац другий частини восьмої стаття 43 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у редакції проекту Закону, викладений у спосіб, що не забезпечує однозначного розуміння чи додаткова експертиза і повторна експертиза є одна й та сама експертиза; у якому порядку, строки здійснюється вказана експертиза; суб'єкти здійснення додаткової чи повторної експертизи; відшкодування витрат на її проведення тощо.

15. За умови виконання положень рекомендацій у разі, якщо дії (бездіяльність), які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, не призвели до *суттєвого обмеження*, недопущення, спотворення конкуренції, не завдали *значних збитків* окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення їхніх наслідків (за наявності), *розпорядження про початок розгляду справи не приймається* (частина третя статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у редакції проекту Закону).

Вказане положення в частині слів «розпорядження про початок розгляду справи *не приймається*» не відповідає принципу правової визначеності, оскільки не визначає яким документом або дією завершується виконання положень рекомендацій.

Крім того, запропоновані положення в частині слів «суттєвого обмеження», «значних збитків» потребують уточнення, оскільки вказані словосполучення є оціночними та містять ознаки непередбачуваності, що може призвести до довільної поведінки суб'єктів, на регулювання відносин яких спрямований запропонований нормативно-правовий акт, що, у свою чергу, на практиці може призвести до неоднозначного тлумачення і застосування.

16. Положеннями частини першої статті 47 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у редакції проекту Закону, пропонується передбачити, що у процесі розгляду справи *органи Антимонопольного комітету України можуть прийняти попереднє рішення про:*

заборону особі (відповідачу), в діях якої вбачаються ознаки порушення, вчиняти певні дії, відчужувати та/або розпоряджатись майном, в тому числі про блокування цінних паперів;

заборону іншим особам вчиняти дії на користь відповідача, в тому числі передавати майно відповідачеві, або виконувати щодо нього інші зобов'язання.

Щодо цього слід зазначити, що вказані положення не забезпечують завершеності механізму правового регулювання пропонуєваних відносин, а саме не визначають механізм реалізації АМКУ таких рішень.

17. Положеннями абзацу третього частини третьої статті 47 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у редакції проекту Закону, пропонується передбачити, що орган Антимонопольного комітету України приймає рішення, передбачене частиною першою цієї статті, за поданою заявником або третьою особою *заявою про вжиття заходів для відвернення негативних та неоправданих наслідків для суб'єктів господарювання за наявності ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції.*

Слід зазначити, що законопроект та чинна редакція Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачають подання заяви про вжиття заходів для відвернення негативних та непоправних наслідків для суб'єктів господарювання та вжиття АМКУ певних заходів за наявності ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Проте, зокрема, законопроект не визначає порядок розгляду заяви про вжиття заходів для відвернення негативних та непоправних наслідків для суб'єктів господарювання, поданої заявником або третьою особою, строки розгляду, склад органів АМКУ для розгляду такої заяви, перелік можливих рішень для прийняття органами АМКУ за результатами розгляду заяви, їх оформлення тощо.

18. Положеннями абзацу шостого статті 23 Закону України «Про захист економічної конкуренції», в редакції проекту Закону, пропонується передбачити, що учасниками концентрації визнаються суб'єкти господарювання, які набувають або мають намір набути контроль над об'єктами приватизації, та *суб'єкти господарювання, які є об'єктами приватизації*, або суб'єкти господарювання, активи (майно), частки (акції, паї) яких є об'єктом приватизації у процесі приватизації об'єктів державної та комунальної власності.

Слід зазначити, що відповідно до статті 5 Закону України «Про приватизацію державного і комунального майна» до об'єктів приватизації належать, зокрема, єдині майнові комплекси державних підприємств, їх структурних підрозділів, пакети акцій (частки) господарських товариств, пули.

Враховуючи наведене, суб'єкти господарювання не є об'єктами приватизації.

19. Положеннями частини четвертої статті 27 Закону України «Про захист економічної конкуренції», в редакції проекту Закону, пропонується передбачити, що інформація щодо заявленої концентрації, а саме: щодо *організаційно-правової форми учасників концентрації, їх місцезнаходження* та їх представництв, філій, а також виду та змісту концентрації може бути опублікована в друкованих чи електронних засобах масової інформації або оприлюднена Антимонопольним комітетом України в інший спосіб, якщо така інформація раніше була публічно оголошена або заявник не заперечує проти такої публікації.

Слід зазначити, що наведене у статті положення є не логічним, адже об'єднує різних за правовою природою суб'єктів.

Крім того, положеннями абзацу сьомого частини першої статті 23 чинної редакції Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачено, що учасниками концентрації визнаються фізичні та юридичні особи, пов'язані з учасниками концентрації, зазначеними в абзацах другого – п'ятому цієї статті, відносинами контролю, що дає підстави визнати відповідну групу осіб згідно із статтею 1 цього Закону єдиним суб'єктом господарювання.

Отже, варто враховувати норми Цивільного кодексу України, відповідно до якого юридична особа повинна мати своє найменування, яке містить інформацію про її організаційно-правову форму та назву (стаття 91).

При цьому найменування притаманне лише для юридичних осіб, тоді як ім'я є ознакою фізичної особи.

Також варто враховувати, що до юридичної особи застосовується поняття «місцезнаходження юридичної особи», під яким розуміється фактичне місце

ведення діяльності чи розташування офісу, у той час, як до фізичної особи застосовується поняття «адреса місця проживання».

20. Окремо зазначаємо, що на виконання підпункту 1 пункту 8 розділу IX «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про адміністративну процедуру» (далі – ЗАП), а також доручення Прем'єр-міністра України Дениса Шмигала від 23 червня 2022 року № 14838/1/1-22, Урядом України схвалено проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів у зв'язку з прийняттям Закону України «Про адміністративну процедуру» (реєстр. № 10161 від 18 жовтня 2023 року) (далі – проєкт Закону № 10161) та 20 грудня 2023 року прийнято Верховною Радою України в першому читанні за основу із подальшим доопрацюванням відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України.

04 вересня 2024 року на своєму засіданні Комітет Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування прийняв рішення рекомендувати Парламенту прийняти у другому читанні та в цілому проєкт Закону № 10161.

При цьому, пунктом 123 розділу I проєкту Закону № 10161 пропонується скасувати положення пункту 12 розділу I Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства про захист економічної конкуренції та діяльності Антимонопольного комітету України» від 09 серпня 2023 року № 3295 та повернути до попередньої редакції пункт 2 частини другої статті 1 ЗАП, згідно з яким зазначений Закон поширюється на окремі випадки застосування законодавства про захист економічної конкуренції, а саме: справи про надання дозволів та висновків на узгоджені дії, концентрацію суб'єктів господарювання.

Враховуючи викладене, проєкт Закону потребує доопрацювання.

Заступник Міністра

Олександр БАНЧУК